

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 8 juni 2023
(OR. en)

10249/23

ENFOPOL 269
ENFOCUSTOM 66
COSI 106
CULT 71
JAI 789

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
av den:	8 juni 2023
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	9387/23
Ärende:	Rådets slutsatser om kampen mot olaglig handel med kulturföremål – Rådets slutsatser (8 juni 2023)

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om kampen mot olaglig handel med kulturföremål, som godkändes av rådet (rättsliga och inrikes frågor) vid dess 3955:e möte den 8 juni 2023.

RÅDETS SLUTSATSER

om kampen mot olaglig handel med kulturföremål

EUROPEISKA UNIONENS RÅD,

SOM ERINRAR OM EU:s strategi för en säkerhetsunion 2020–2025¹ och EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025²,

SOM ERINRAR OM rådets slutsatser om EU:s strategi för kulturarv vid konflikter och kriser³, som antogs 2021,

SOM BEAKTAR FN:s säkerhetsråds resolutioner 2253, 2199, 2462 och 2347, där det med stor oro konstateras att terroristorganisationer genererar inkomster från olaglig handel med kulturföremål, och FN:s generalförsamlings resolution från 2018 om återlämnande eller återställande av kulturell egendom till ursprungsländer,

SOM BEAKTAR Europaparlamentets resolution av den 17 januari 2019 om gränsöverskridande anspråk på återlämnande av konstverk och kulturföremål som plundrats under väpnade konflikter och krig,

SOM VÄLKOMNAR meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s handlingsplan mot olaglig handel med kulturföremål⁴, som är ett viktigt steg i kampen mot denna företeelse och som medlemsstaterna vill bygga vidare på,

¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Strategi för EU:s säkerhetsunion*, COM(2020) 605 final.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025, COM(2021) 170 final.

³ 9837/21.

⁴ 16107/22.

SOM ERKÄNNER att olaglig handel med kulturföremål är en lukrativ verksamhet för den organiserade brottsligheten som får förödande och oåterkalleliga effekter på kulturarvet i och utanför EU, och att det därför krävs skräddarsydda åtgärder på EU-nivå,

SOM BETONAR behovet av att organisera våra insatser utgående från förbättringar av marknadsaktörernas och kulturarvsinstitutionernas förebyggande och upptäckt av brott, ökad kapacitet inom brottsbekämpande och rättsliga myndigheter, bättre internationellt samarbete och ökat stöd från andra viktiga intressenter, enligt förslaget i kommissionens handlingsplan,

Marknadsaktörers och kulturarvsinstitutioners förebyggande och upptäckt av olaglig handel med kulturföremål

SOM BEAKTAR att aktörer på marknaden för kulturföremål, samlare och kulturarvsinstitutioner är väl lämpade att hjälpa till att förebygga och upptäcka brott med anknytning till kulturföremål och att de därför måste känna till den tillämpliga lagstiftningen och andra icke-lagstiftningsverktyg som syftar till att förebygga och upptäcka sådana brott,

SOM ÄR MEDVETET OM att EU:s handelslagstiftning spelar en viktig roll när det gäller att förebygga och upptäcka olaglig handel med kulturföremål med tanke på dess typiska gränsöverskridande karaktär,

SOM DOCK KONSTATERAR att granskningen och kontrollen av handeln med kulturföremål kan variera kraftigt på själva den inre marknaden, där spårbarheten bör förbättras,

SOM BETONAR behovet av att ägare eller förvaltare av offentliga och privata samlingar vidtar frivilliga åtgärder för att bättre skydda sig mot egendomsbrott, genom att grundligt katalogisera sina samlingar till exempel med befintliga verktyg såsom Internationella museirådets (ICOM) Object-ID, och genom att bättre rapportera egendomsbrott så att stulen kulturell egendom registreras snabbt och med en detaljerad beskrivning i nationella databaser över stulen konst och i Interpols databas över stulna konstverk,

SOM ERINRAR OM den avgörande betydelsen av att utreda de kriminella nätverken och de olagliga penningflödena bakom de enskilda fallen av olaglig handel, samt det faktum att även lagligt förvärvade kulturföremål kan missbrukas av brottslingar för brott som penningtvätt eller finansiering av terrorism,

Ökad kapacitet inom brottsbekämpande och rättsliga myndigheter

SOM PÅPEKAR att underrättelsebilden för närvarande inte ger en tillräckligt bra uppfattning om förekomsten av och omfattningen på den olagliga handeln med kulturföremål,

SOM ANSER att offentliga myndigheter måste ha tillräcklig förståelse av brottslingars arbetssätt, utbyta information, vara medvetna om kraven på samarbete inom och mellan myndigheter och förfoga över specifika verktyg, inbegripet modern teknik, såsom programvara för registrering och upptäckt av olagliga flöden av kulturföremål eller övervakningsutrustning för att skydda viktiga platser,

SOM ERINRAR OM behovet av bättre utbyte och samarbete mellan specialiserade nationella myndigheter som arbetar med detta brottsområde,

SOM KONSTATERAR att de som handlar olagligt med kulturföremål gynnas av skillnaderna i kriminalisering av relevanta brott inom EU,

Intensifierat internationellt samarbete och maximerat stöd från intressenter

SOM BEAKTAR kulturarvets värde för samhället och dess sårbarhet för brottslig skada i konflikt- och krisområden,

SOM BETONAR behovet av att skydda kulturarvet i konfliktområden, i synnerhet Ukrainas särskilda situation, som kräver ytterligare åtgärder för att skydda Ukrainas kulturarv i samband med Rysslands anfallskrig,

SOM BEAKTAR allmänhetens begränsade medvetenhet om den skada som olaglig handel med kulturföremål kan orsaka,

VÄLKOMNAR KOMMISSIONENS HANDLINGSPLAN OCH UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT VIDTA FÖLJANDE ÅTGÄRDER:

1. I nära samarbete med Unesco inleda en dialog med konstmarknaden om frågor som rör skydd av och handel med kulturföremål på den inre marknaden, inbegripet ett högnivåevenemang under 2023.
2. Utveckla och inrätta ett elektroniskt system för import av kulturföremål till unionen (*ICG-systemet*) och utvidga det till att även omfatta export av kulturföremål, på grundval av slutsatserna från en utförd genomförbarhetsstudie.
3. Fortsätta att finansiera utvecklingen av lösningar för att förbättra spårbarheten och upptäckten av kulturföremål, utfärda riktlinjer för medlemsstaterna om upprättande av försäljningsregister (även för onlineförsäljning), med detaljerad information om säljare och köpare samt om det kulturföremål som är till salu, och föreslå en skyldighet för alla som bedriver verksamhet med kulturföremål inom medlemsstaterna att föra register över transaktioner med kulturföremål. Konkreta metoder bör undersökas i den framtida genomförbarhetsstudien.
4. Undersöka åtgärder för EU-omfattande harmonisering och sammankoppling av medlemsstaternas databaser över stulna kulturföremål, inbegripet sammankoppling med Interpols databas över stulna konstverk och andra relevanta databaser.
5. Samarbeta med ICOM för att främja ICOM:s etiska regler för museer och förbättra kapaciteten och tillhandahålla utbildning för personal på museer och kulturarvsinstitutioner i flera medlemsstater, i syfte att förbättra registreringen och skyddet av deras samlingar.
6. Fastställa och underlätta mer enhetliga kategorier för uppgiftsinsamling med stöd från Europol, vilket i framtiden skulle kunna leda till EU-omfattande uppgiftsinsamling via Eurostat.

7. Inkludera olaglig handel med kulturföremål i introduktionskursen för personalen i Frontex stående styrka för upptäckt av gränsöverskridande brottslighet.
8. Bedöma befintliga digitala utredningsverktyg (inbegripet sådana som finansieras av kommissionen) och främja medlemsstaternas tillgång till dessa, och uppmana *European Clearing Board* att bedöma om detta kan stödjas av Europols innovationslabb och andra initiativ på detta område.
9. Kartlägga medlemsstaternas nationella lagstiftning som kriminaliserar olaglig handel med kulturföremål och genomförandet av Nicosiakonventionen.
10. Öka stödet för att skydda ukrainska kulturföremål mot förstörelse och stöld och olovlig utförsel genom att stödja registrering och, om så begärs, evakuering och fysiskt skydd av samlingar.
11. Stärka tredjeländers kapacitet för gränsöverskridande samarbete och utredningar av penningtvätt med koppling till kulturföremål, särskilt genom att utvidga tillämpningsområdet för EU:s globala facilitet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism till att även omfatta Asien och Latinamerika.
12. Ge ekonomiskt stöd till ICOM för att uppgradera ICOM:s internationella observationsplattform, som samlar och förmedlar information och resurser för att öka allmänhetens förståelse internationellt och det politiska engagemanget för att skydda kulturföremål.
13. Stödja Unesco i utarbetandet av en handbok för journalister om rapportering om kulturarvsrelaterade brott.
14. Stödja initiativ för ungdomars engagemang via Kreativa Europa, Europeiska solidaritetskåren och Erasmus+.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT GÖRA FÖLJANDE:

15. Öka medvetenheten för att säkerställa att offentliga och privata samlingar på ett lämpligt sätt inventerar sina ägodelar, registrerar dem i relevanta databaser och rapporterar fall av egendomsbrott till brottsbekämpande myndigheter, med hjälp av internationellt överenskomna standarder och verktyg (såsom Object ID-standarden, standarder för bibliotek och arkiv eller Interpols databas över stulna konstverk).
16. Överväga att inrätta och förvalta särskilda nationella databaser över stulna kulturföremål, om sådana inte finns, och förbättra de befintliga databaserna med beaktande av eventuell sammankoppling med Interpols databas över stulna konstverk.
17. Rapportera stulna kulturföremål till Interpol via dess databas över stulna konstverk och utbyta information om fall av olaglig handel med kulturföremål med Europol och Interpol och andra behöriga myndigheter för att förbättra underrättelsebilden.
18. Stärka det faktiska samarbetet och informationsutbytet mellan behöriga myndigheter och tullmyndigheter, bl.a. genom Världstullorganisationen, och med kommissionen⁵ genom tullinformationssystemet i syfte att bekämpa kulturföremålsrelaterade bedrägerier och andra brott.
19. Fastställa, bedöma och förstå riskerna med olaglig handel med kulturföremål i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism som en del av den nationella riskbedömningen enligt penningtvättslagstiftningen samt anta lämpliga åtgärder för att minska dessa risker.
20. Öka medvetenheten och utfärda riktlinjer om hur den privata sektorn bäst bör uppfylla sina skyldigheter att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i samarbete med de behöriga myndigheterna.

⁵ Se rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen, EGT L 82, 22.3.1997, s. 1.

21. Förbättra samarbetet mellan ansvariga enheter från konst- och antikvitetmarknaden, finanssektorn, finansunderrättelseenheterna och specialiserade brottsbekämpande myndigheter, vilket kan beröra tullmyndigheter och myndigheter med behörighet att bekämpa olaglig handel med kulturföremål genom att utbyta kunskap och utbildning om risker och typer av olaglig verksamhet med anknytning till kulturföremål, med beaktande av möjligheterna till samarbete mellan offentliga och privata enheter och genom att överväga att skapa ett särskilt varningssystem eller riskprofiler när kulturföremål ingår i ekonomiska transaktioner, panter, lån eller obligationer.
22. Uppmuntra efterlevnad av kravet på tillbörlig aktsamhet och öppenhet i samband med transaktioner i enlighet med Unescos internationella etiska riktlinjer för handel med kulturföremål och ICOM:s etiska regler för museer.
23. Maximera Empacts potential vid fall av olaglig handel med kulturföremål, inbegripet när det gäller utredningar om de relaterade kriminella nätverken och olagliga penningflödena.
24. Till fullo utnyttja Europols och Eurojusts stöd och sakkunskap för gränsöverskridande brottsbekämpning och rättsligt samarbete.
25. Om det anses nödvändigt tillhandahålla tillräcklig kapacitetsuppbyggnad för nationella brottsbekämpande och rättsliga myndigheter, till exempel genom att inrätta och utbilda specialiserade enheter för brottsbekämpning och specialiserade åklagarpooler, samt genom att tillhandahålla grundläggande utbildning för poliser, tulltjänstemän och gränskontrolltjänstemän som deltar i rutinkontroller.
26. Överväga att ingå samförståndsavtal mellan relevanta brottsbekämpande myndigheter och relevanta kulturarvsinstitutioner för att säkerställa lämplig hantering och lagring av beslagtagna eller konfiskerade kulturföremål.

27. Överväga att underteckna, ratificera och genomföra Europarådets Nicosiakonvention om brott med anknytning till kulturegendom eller genomföra dess principer när detta anses lämpligare.
28. Överväga att underteckna och ratificera Unescos konvention från 1970 om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtelse av äganderätten till kulturegendom och Unidroits konvention från 1995 om kulturföremål som stulits eller förts ut olagligt.
29. Undersöka åtgärder för att återlämna ett stulet föremål till den lagliga ägaren oavsett preskription av straffrättsligt ansvar.

**EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT I
SAMARBETE MED KOMMISSIONEN GÖRA FÖLJANDE:**

30. Stödja förstärkningen av och kontinuiteten i nätverket EU Cultnet för att utnyttja dess fulla potential, bland annat genom att utstationera lämplig personal för att inrätta en kontaktpunkt för EU Cultnet vid Europol i syfte att samordna gemensam verksamhet, upprätthålla samband med internationella aktörer och bidra till det operativa och strategiska arbetet i kampen mot olaglig handel med kulturföremål, och genom att utarbeta gemensamma åtgärder såsom att ge de brottsbekämpande myndigheterna snabbare tillgång till nödvändig sakkunskap från arkeologer eller yrkesverksamma på kulturarvsområdet. Långsiktig finansiering av kontaktpunkten bör övervägas.
31. Fortsätta genomförandet av rådets slutsatser om EU:s strategi för kulturarv vid konflikter och kriser⁶ och fortsätta att övervaka de framsteg som görs.
32. Genomföra rådets resolution om EU:s arbetsplan för kultur 2023–2026 genom att stödja informationsutbyte mellan yrkesverksamma på kulturarvsområdet och myndigheter med behörighet att bekämpa olaglig handel med kulturföremål genom en rad workshoppar och aktiviteter för ömsesidigt lärande.

⁶ 9837/21.

33. Inrätta ett nätverk av yrkesverksamma på kulturarvsområdet och arkeologer som kan tillhandahålla sakkunskap för att bidra till brottsutredningar och dra nytta av samordningen genom EU Cultnets kontaktpunkt vid Europol och, i förekommande fall, deltagande i Empact-ramen. Kommissionen uppmanas att stödja nätverket på lämpligt sätt.
 34. Överväga att inrätta en särskild sökmotor för att upptäcka olaglig handel med kulturföremål, eller möjligheter att kombinera befintlig it-kapacitet/befintliga databaser, i samarbete med Europol's innovationslab, efter ett positivt yttrande från innovationslabets European Clearing Board, i syfte att inrätta ett övergripande it-instrument för analys av saluförda kulturföremål.
 35. Ta vederbörlig hänsyn till det pågående arbetet på detta område och beakta den roll som icke-fungibla objekt spelar i kampen mot olaglig handel med kulturföremål, särskilt när det gäller transaktioner som inbegriper digitala konstverk,
 36. Följa upp och utvärdera genomförandet av åtgärderna i dessa rådsslutsatser fem år efter antagandet.
-